

СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА ВСС	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС - 1379	22-04-2024

ДО

СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ

И.Ф. НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ОТГОВОРИ

от

МИЛЕНА СТОЯНОВА СТОЯНОВА – кандидат за заемане на длъжността „административен ръководител – председател на Районен съд – Видин“ на въпроси, поставени от Български институт за правни инициативи

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВСС,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДИРЕКТОР НА БИПИ,

Във връзка с поставените въпроси от Български институт за правни инициативи, давам следните отговори:

Въпрос № 1 „Какво е Вашето мнение за промените в Конституцията на Република България, отнасящи се до съдебната власт, обн. в ДВ бр. 106 от 22.12.2023г.“

Отговор: Конституцията на РБългария е основният закон на държавата, който установява принципите на управление – формата, структурата на държавните органи, както и отношенията между държавата и гражданите. Конституцията е правно нормативно произнасяне с най-висока сила по основните ценности и по основните принципи за упражняването на властта в държавата. Материалното понятие за конституция посочва двата задължителни елемента на конституцията – разделение на властите и гаранция на правата на гражданите.

Съдебната власт е една от трите власти, поради което всяка промяна в разпоредбите на основния закон, уреждащи нейния статут – органите на управление, начина на тяхното формиране, правомощия и пр., следва да е предхождана от задълбочен анализ и широко обществено обсъждане. Това е така, защото задължителните принципи в Основния закон са база за приемане и на съответните закони, отнасящи се до съдебната власт. В тази връзка, промените в Конституцията, свързани с разделянето на Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет, са факт. По отношение на избора на членовете на Висшия прокурорски съвет имам резерви, тъй като представителството от професионалната квота е силно занижено, а е даден превес на изборни членове на този орган от Народното събрание. Така се създава реална предпоставка за политическо влияние при функционирането на ВКС, което пряко би рефлектирало и при назначаването и кариерното развитие на отделните прокурори. Отделно от това

релевантен е и въпросът дали в компетентността на Обикновеното народно събрание е да извършва такива сериозни промени в съдебната власт. На този въпрос предстои да даде отговор Конституционният съд, който е сезиран с искане за обявяване за противоконституционни на гласуваните промени.

Въпрос № 2 „В преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КРБ /ДВ бр. 106/2023г./ е посочено, че § 23/1/ Изборните членове на Висшия съдебен съвет и на Висшия прокурорски съвет се избират в срок от три месеца след влизане в сила на законите, които се отнасят до прилагането на чл. 129-чл. 130б. По какъв начин трябва да се проведе този избор, според Вас, за да се избегне усещането за манипулация на вота?“

Отговор: Принципиният ми отговор на този въпрос е, че изборът за членове на ВСС и ВПС следва да се извърши при ясно регламентирана процедура и по такъв начин така, че да се избегнат всякакви съмнения за манипулация на вота. Следва да се даде възможност на магистратите да гласуват както с хартиени бюлетини, така и електронно /дистанционно/ като се вземат необходимите мерки за избягване на манипулиране на вота.

Въпрос № 3 “На 11.10.2022г. СК на ВСС взе решение да не прилага нито един от 4- те разработени модела за реформа на съдебната карта. Какво е Вашето мнение по въпроса? Смятате ли, че концепцията за общностния съд с по – висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта?“

Отговор: Считаю, че идеята за реформа на съдебната карта в България е стъпка към осигуряване на баланс на натовареността на отделните съдилища и повишаване на качеството, бързината и достъпността на съдебната система и услугите на съдебната администрация. За да се извърши такава реформа обаче е необходим задълбочен, прецизен, обективен и цялостен анализ на много фактори – социално – икономически, демографски, инфраструктурни, финансови и пр., както и отчитане на натовареността на всеки съдебен район, за да може да се вземе най-правилното решение. Това е изключително сложен въпрос, който изисква време и е свързан с множество изследвания, както и сериозен дебат.

Смятам, че концепцията за общностния съд с по – висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност не може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта. Общностният съд е с изключителна компетентност да гледа определени дела, които не са от компетентността на койк друг съд. Такива съдилища функционират в англосаксонската правна система.

Въпрос № 4 „Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти / от нормативен и организационен характер/ за постигане на по-

равномерна натовареност между органите на съдебна власт и отделните магистрати?“

Отговор: Наистина неравномерната натовареност както между отделните съдебни райони, така и в самите съдебни райони, е повсеместен проблем. Според мен, въвеждането на централизираното разпределение на заповедните производства до известна степен ще успее да изравни натовареността между отделните съдебни райони. Въвеждането на задължителна медиация по някои видове дела също ще разтовари съдилищата. Що се отнася до натовареността между отделните магистрати, считам, че натовареността на всеки съдия следва да се преценява като се вземе предвид съвкупността от : брой дела, тяхната фактическа и правна сложност, материята, която се разглежда от съдията - наличие ли е специализация или не в съответния съд, наличие ли е реална заетост на щатове. Всички тези фактори оказват влияние върху бързината и сročността на разглеждане на делата, както и на качеството на съдебните актове. Не на последно място, натовареността оказва влияние на самия съдия - на неговата работоспособност и концентрация при разглеждане и решаване на делата. Това е така, защото една постоянна и непрекъсната свръхнатовареност, при която се изисква, така да се каже „работа на пълни обороти“, включително и през почивните дни, за да се спазят законоустановените срокове и да се отговори на очакванията за сročност и бързина, е реална предпоставка за професионално прегаряне или т.нар „бърнаут“. Предназначенето на човешкия ресурс от работно прегаряване е от изключителна важност за качествено правораздаване. Съдийската професия е една от най-стресовите. Изискванията към съдиите са големи, както от обществото, така и поради непрекъснатите законодателни промени. Поради това, считам, че за да се съхрани психическото и физическото здраве на съдиите, следва да се работи и в насока за създаване на механизми за предотвратяване и преодоляване на натрупания стрес.

Въпрос № 5 „ Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли , че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „ трима големи“?“

Отговор: Темата за възнагражденията на съдиите - начина на тяхното формиране и намаляване на ножицата между инстанциите е повдигана многократно, но към момента няма практическо решение на този въпрос. Моето лично мнение е, че следва да има разлика във възнагражденията на съдиите в отделните инстанции, но тази разлика не следва да е прекомерна, както е в момента. Какъв ще бъде механизма за намаляване на ножицата, е въпрос на сериозен дебат, а също така и на воля за това.

Въпрос № 6 „Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?“

Отговор: Както съм посочила и в концепцията си, въведената ЕИСС осигурява прозрачност на разпределението на делата и позволява проверка на начина на

разпределение на всяко дело, като информация за това е достъпна и в Единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП). Системата действително осигурява случайно разпределение на делата, но според мен проблемът е равномерно разпределение на делата от към тежест на разглеждане остава и би трябвало да има надграждане в тази насока. Вярно е, че програмата непрекъснато се усъвършенства, но следва да се помисли и по въпроса за актуализиране в насока по-голямо отчитане на индивидуалната натовареност на всеки съдия. Когато става въпрос за равномерно натоварване, в програмата би трябвало да има въведен алгоритъм, който да отчита не само броя разпределени дела на всеки един съдия, но да отчита и натовареността на съдията по сложност на разглеждане на конкретното дело. Имам предвид случаите на усложнения при гражданските дела, като напр. предявяване на насрещен иск, на възражение за приемане, възражение с право на задържане, встъпване на трети лица, заместване на страни и пр. В момента програмата не отчита тази дейност на съдията в конкретното дело. Вярвам, че ЕИСС има възможностите да бъде надградена в това отношение.

Въпрос № 7 „ От 01.07.2024г. се очаква да влязат в сила промените в Закона за медиацията и в ГПК, с които се въвежда задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове дела. В края на миналата година ВСС прие и релевантните подзаконовни нормативни актове. Какво е мнението Ви за задължителното препращане към медиация по всячески съдебни дела?“

Отговор: Личното ми мнение е, че въвеждането на задължителна медиация по определени видове дела ще бъде в интерес на страните. В тази връзка не споделям опасенията на адвокатите, че медиацията ще затрудни производствата. Практиката показва че в повечето случаи страните нямат напласата да уреждат отношенията си чрез доброволните способи. Считаю, че законодателните промени в тази насока, особено по дела свързани със спорове за родителски права, както и дела между съсобственици, ще бъдат в интерес както на страните, така и на правораздавателната дейност.

Въпрос № 8 „ През 2016г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от 7 години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате?“

Отговор: Въведените в ЗСВ разпоредби относно правомощията на Общото събрание на съдиите, дадоха възможност съдиите да участват активно при взимане на решения по въпроси във връзка с организацията на работата на съда и на съдиите. Смятам, че така се ангажира съпричастността на всеки съдия към проблемите, които следва да се решат. Дали чрез общите събрания се постига тази цел, е спорен въпрос, тъй като всеки съдия е индивидуалист. Въпреки това смятам, че поставянето и обсъждането на различни въпроси от организационно естество на общо събрание е необходимо, полезно е и макар понякога трудно, се достига до общо съгласие за разрешаването им.

Въпрос № 9 „Вече няма общ Кодекс на етично поведение на българските магистрати. До какво смятате, че ще доведе разделянето на двата отделни етични кодекса?“

Отговор: Смятам, че разделянето на два отделни етични кодекса е естествена последица от разделянето на ВСС и ВПС. Както съдиите, така и прокурорите и следователите са магистрати, поради което поведението на всички следва да е такова, че да е в съответствие с длъжността, която заемат и да не допускат поведение, което да уронва престижа на съдебната власт или да създава предпоставки за негативни оценки на обществото.

Въпрос № 10 „ На стр. 9 от концепцията Ви планирате да засилите контрола върху съдебните служители, които отговарят за поддържане на електронните папки в делата. Как ще осъществите тази цел?“

Отговор: Поддържането на електронните папки в делата е организационен въпрос. Контролът следва да бъде осъществен чрез издаване на заповед за сканиране на постъпващите по делата документи, както и чрез периодични проверки за спазване на заповедта, които да се извършват от административния секретар, а също така и от административния ръководител.

Въпрос № 11 „ На стр. 12 от концепцията Ви подчергавате трудностите при намиране на вещи лица. Как виждате решението на този проблем?“

Отговор: Един от обективните фактори, който се отразява негативно на бързината и срочността на разглеждане и решаване на делата, е проблемът с намирането на вещи лица. Причината е липсата на желание от страна на специалисти в различни области да се включат в списъка на вещите лица. Поради това се налага съдиите да издирват вещи лица от други съдебни райони, които не винаги се съгласяват да изготвят експертизи. Тогава се пристъпва към търсене на специалисти, които не са включени в списъка на вещите лица и се разчита на добрата им воля да участват като такива. Обикновено такива специалисти отказват участие като вещи лица. Считам, че създаването на Централизиран регистър на вещите лица, в който да се включат всички вещи лица от цялата страна, в голяма степен ще реши този проблем. Така съдът ще бъде улеснен в намирането на специалист от съответната област. Този регистър би следвало да бъде свързан с ЕИСС и възлагането, изготвянето и изслушването на експертизите би могло да се извършва дистанционно по електронен път.

Особено голям е проблемът с вещи лица – съдебни лекари по наказателни дела. В съдебния район на Районен съд Видин вещото лице е пенсионер, но продължава да извършва експертизи поради липса на друг съдебен лекар. При невъзможност да се изготви експертиза от това вещо лице, съдиите назначават съдебен лекар от гр. Монтана, който също е достатъчно патоварен в района, в който работи. Считам, че този проблем с вещите лица – съдебни лекари трябва да бъде разрешен, но това няма как да стане на местно ниво.

Въпрос № 12 „ На стр. 21 от концепцията Ви сочите, че проблем са многобройните отводи и самоотводи на съдните от РС – Видин и предлагате „при явна неоснователност“ да се вземат мерки за преустановяването им като се предложи на обсъждане на Общото събрание на съдните. Как ще мотивирате съдните да редуцират неоснователните отводи и на какво се дължат, според Вас, те?“

Отговор: Въпреки непрекъснатото обсъждане, проблемът с неоснователните отводи и самоотводи продължава да стои. Вярно е, че отводът е личен акт на съдията, но немотивираните и неоснователни самоотводи и отводи от една страна създават напрежение у колегите, защото необосновано натоварват другите съдии, а от друга страна, влияят негативно на имиджа на съда, защото се забавя съдопроизводството. В концепцията съм посочила, че следва да продължи да се поддържа публичен регистър на отводите като периодично се извършва преглед на същия, прави се анализ на отводите и при явна неоснователност се вземат мерки за преустановяването им като се предложи на обсъждане от Общото събрание на съдните. Именно обсъждането на Общото събрание виждам като начин за справяне с неоснователните отводи. Смятам, че изговарянето на даден проблем, обсъждането му, е част от механизма за справянето с него. Разбира се, самосъзнанието, че един неоснователен отвод ще натовари колегите, защото обикновено отводите са по дела с фактическа и правна сложност, а също така, ще рефлектира негативно върху органа, в който работи съответния съдия, е също част от разрешаването на този проблем.

С уважение:

